

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Historia kontrapunktu i harmonii
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	History of counterpoint and harmony
Kierunek studiów	Muzykologia
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	I
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	Stacjonarne
Dyscyplina	Nauki o sztuce
Język wykładowy	Język polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	dr hab. Miłosz Aleksandrowicz, prof. KUL
---	--

Forma zajęć	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
Wykład	30+30	III, IV	3+3

Wymagania wstępne	Ogólna znajomość historii muzyki i dziejów estetyki muzycznej, znajomość notacji muzycznej, słuch muzyczny umożliwiający świadomą percepcję współbrzmień.
-------------------	---

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

Zapoznanie studenta z dziejami kontrapunktu i harmonii w aspektach teoretycznym i praktycznym; omówienie i analiza utworów z różnych epok w kontekście ewolucji i rozwoju europejskiej muzyki wielogłosowej; ukazanie zależności między rozwojem kontrapunktu i harmonii a myślą i estetyką muzyczną różnych epok historycznych; ukazanie rozwoju teorii i praktyki muzyki wielogłosowej jako procesu dokonującego się również w czasach współczesnych; przekazanie wiedzy będącej wielowiekowym intelektualnym dziedzictwem europejskiej myśli muzycznej, które należy kultywować, podtrzymywać i przekazywać kolejnym pokoleniom. Zapoznanie studentów z wynikami badań nad nieopracowanymi dotąd aspektami historii kontrapunktu i harmonii prowadzonymi w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę w zakresie historii kontrapunktu i harmonii, która umożliwi mu rozpoczęcie aktywności zawodowej na współczesnym rynku pracy w branżach wymagających tego typu specjalistycznej wiedzy.	K_W19
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Dysponując pogłębioną i uporządkowaną wiedzą z zakresu historii kontrapunktu i harmonii jest gotowy do podjęcia aktywności zawodowej wymagającej tego typu wiedzy na współczesnym rynku pracy konkurując z innymi specjalistami.	K_K09

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Harmonia jako pojęcie filozoficzno-muzyczne w antyku grecko-rzymskim; pojęcie harmonii w myśli intelektualnej teoretyków średniowiecza: matematyczne fundamenty współbrzmień muzycznych; początki i rozwój średniowiecznej wielogłosowości (IX-XIII wiek); teoria współbrzmień i polifonia późnego średniowiecza (XIV-XV wiek); średniowieczny i renesansowy system skal modalnych; teoria i praktyka XVI-wiecznej wokalne polifonii linearnej; kontrapunkt instrumentalny XVII i XVIII wieku; *basso continuo*: zagadnienia teoretyczne i praktyczne; temperacja instrumentów klawiszowych w XVII i XVIII wieku; polifonia instrumentalna i wokalnie-instrumentalna dojrzałego baroku; teoria harmonii J. Ph. Rameau, system dur-moll (I poł. XVIII wieku); akustyczna teoria dźwięku muzycznego w XVIII i XIX wieku; rozwój harmoniki w XVIII i XIX

wieku; ewolucja systemu funkcyjnego w XIX wieku; harmonia modalna w XIX- i XX-wiecznej praktyce muzyki kościelnej; nowe tendencje w spojrzeniu na harmonię i kontrapunkt w XX wieku; teorie konsonansu i dysonansu na przestrzeni dziejów.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne	Metody weryfikacji	Sposoby dokumentacji
WIEDZA			
W_01	Wykład konwencjonalny z wykorzystaniem multimedialnych technik przekazu wiedzy	Egzamin ustny	Protokół
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja	Egzamin ustny	Protokół

VI. Kryteria oceny, wagi...

Warunkiem niezbędnym do uzyskania oceny pozytywnej jest frekwencja na zajęciach mieszcząca się w limitach zapisanych w Regulaminie studiów KUL, regularne przygotowywanie się do zajęć, aktywny w nich udział (w zakresie przewidzianym formą zajęć) oraz realizowanie we wskazanych terminach i zgodnie z otrzymanymi zaleceniami zadań wyznaczonych przez prowadzącego. Formę końcowego kolokwium (z odniesieniem do określonych efektów uczenia się) wskazano w punkcie V niniejszej karty przedmiotu (metody weryfikacji). Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny uzyskanej na końcowym kolokwium i wszystkich ocen cząstkowych uzyskanych przez studenta na zajęciach.

Ocena bardzo dobra	Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu bardzo dobrym. Student ma bardzo dobrze uporządkowaną wiedzę na temat dziejów harmonii i kontrapunktu od antyku do współczesności, dostrzega zdecydowaną większość powiązań harmonii i kontrapunktu z rozwojem estetyki brzmieniowej, potrafi bardzo dobrze scharakteryzować stronę brzmieniową i konstrukcyjną utworów muzycznych z różnych epok historycznych odnosząc się również do innych elementów dzieła muzycznego, ma bardzo dobrą wiedzę pozwalającą mu opisać proces kształtowania się, rozwoju i ewolucji refleksji teoretycznej dotyczącej harmonii i kontrapunktu, jest doskonale zorientowany w literaturze przedmiotu potrafiąc dotrzeć do publikacji o charakterze szczegółowym, bardzo dobrze opisuje zależności między harmonicznymi i kontrapunktowymi aspektami kompozycji z różnych epok historycznych a współczesnymi tendencjami wykonawczymi w tzw. „stylowej interpretacji” utworów muzycznych, ma bardzo głęboką umiejętność świadomego słuchania utworów muzycznych z różnych epok historycznych, potrafi bardzo poprawnie zastosować terminologię muzyczną z zakresu harmonii i kontrapunktu, jest bardzo dobrze przygotowany do precyzyjnego formułowania krytycznych sądów wartościujących w różnych sytuacjach profesjonalnych na polu naukowym i artystycznym. Student ma ogólne rozeznanie w zakresie badań w obszarze kontrapunktu i harmonii prowadzonych w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.
Ocena dobra	Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu dobrym. Student ma dobrze uporządkowaną wiedzę na temat dziejów harmonii i kontrapunktu od antyku do współczesności, dostrzega większość powiązań harmonii i kontrapunktu z rozwojem estetyki brzmieniowej, potrafi dobrze scharakteryzować stronę brzmieniową i konstrukcyjną utworów muzycznych z różnych epok historycznych odnosząc się również do innych elementów dzieła muzycznego, ma dobrą wiedzę pozwalającą mu opisać proces kształtowania się, rozwoju i ewolucji refleksji teoretycznej dotyczącej harmonii i kontrapunktu, jest dobrze zorientowany w literaturze przedmiotu potrafiąc dość sprawnie dotrzeć do publikacji o charakterze szczegółowym, dobrze opisuje zależności między har-

	<p>monicznymi i kontrapunktycznymi aspektami kompozycji z różnych epok historycznych a współczesnymi tendencjami wykonawczymi w tzw. „stylowej interpretacji” utworów muzycznych, ma dość dobrą umiejętność świadomego słuchania utworów muzycznych z różnych epok historycznych, potrafi poprawnie zastosować terminologię muzyczną z zakresu harmonii i kontrapunktu, jest dobrze przygotowany do precyzyjnego formułowania krytycznych sądów wartościujących w różnych sytuacjach profesjonalnych na polu naukowym i artystycznym. Student ma ogólne rozeznanie w zakresie badań w obszarze kontrapunktu i harmonii prowadzonych w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.</p>
<p>Ocena dostateczna</p>	<p>Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu dostatecznym. Student ma dostatecznie uporządkowaną wiedzę na temat dziejów harmonii i kontrapunktu od antyku do współczesności, dostrzega wybrane powiązania harmonii i kontrapunktu z rozwojem estetyki brzmieniowej, potrafi dostatecznie scharakteryzować stronę brzmieniową i konstrukcyjną utworów muzycznych z różnych epok historycznych odnosząc się również do innych elementów dzieła muzycznego, ma dostateczną wiedzę pozwalającą mu opisać proces kształtowania się, rozwoju i ewolucji refleksji teoretycznej dotyczącej harmonii i kontrapunktu, jest dostatecznie zorientowany w literaturze przedmiotu a dotarcie do publikacji o charakterze szczegółowym sprawia mu wyraźną trudność, dostatecznie opisuje zależności między harmonicznymi i kontrapunktycznymi aspektami kompozycji z różnych epok historycznych a współczesnymi tendencjami wykonawczymi w tzw. „stylowej interpretacji” utworów muzycznych, ma dostateczną umiejętność świadomego słuchania utworów muzycznych z różnych epok historycznych, potrafi w stopniu dostatecznym zastosować terminologię muzyczną z zakresu harmonii i kontrapunktu, jest dostatecznie przygotowany do precyzyjnego formułowania krytycznych sądów wartościujących w różnych sytuacjach profesjonalnych na polu naukowym i artystycznym. Student nie ma rozeznania w zakresie badań w obszarze kontrapunktu i harmonii prowadzonych w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.</p>
<p>Ocena niedostateczna</p>	<p>Niezrealizowanie założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się. Student ma nie ma uporządkowanej wiedzy na temat dziejów harmonii i kontrapunktu od antyku do współczesności, nie dostrzega powiązań harmonii i kontrapunktu z rozwojem estetyki brzmieniowej, nie potrafi scharakteryzować strony brzmieniowej i konstrukcyjnej utworów muzycznych z różnych epok historycznych odnosząc się również do innych elementów dzieła muzycznego, nie ma wiedzy pozwalającą mu opisać proces kształtowania się, rozwoju i ewolucji refleksji teoretycznej dotyczącej harmonii i kontrapunktu, nie jest zorientowany w literaturze przedmiotu, nie potrafi dotrzeć do publikacji o charakterze szczegółowym, nie opisuje zależności między harmonicznymi i kontrapunktycznymi aspektami kompozycji z różnych epok historycznych a współczesnymi tendencjami wykonawczymi w tzw. „stylowej interpretacji” utworów muzycznych, nie ma umiejętności świadomego słuchania utworów muzycznych z różnych epok historycznych, nie potrafi zastosować terminologii muzycznej z zakresu harmonii i kontrapunktu, nie jest przygotowany do precyzyjnego formułowania krytycznych sądów wartościujących w różnych sytuacjach profesjonalnych na polu naukowym i artystycznym. Student nie ma rozeznania w zakresie badań w obszarze kontrapunktu i harmonii prowadzonych w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.</p>

Sprawdzenie stopnia osiągniętych efektów uczenia się następuje po zakończeniu pełnego cyklu wykładów (koniec IV semestru). Głównym kryterium wpływającym na uzyskanie przez studenta określonej oceny końcowej jest jego umiejętność merytorycznego wypowiedzenia się (w formie pisemnej lub ustnej) w kwestiach omawianych na zajęciach.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	60

Do realizacji przez studenta zaleconych działań w ramach pracy indywidualnej zalecane są następujące pomoce naukowe, które student ma obowiązek zorganizować we własnym zakresie: notatnik lub laptop do sporządzania notatek. Uczelnia zapewnia dostęp do następujących pomocy naukowych: wydruki materiałów niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych, dostęp do biblioteki, fonoteki i wybranych internetowych platform naukowych z literaturą naukową, bezpłatny dostęp do Internetu na terenie kampusu (zgodnie z obowiązującymi na Uczelni procedurami), dostęp do sprzętu audio (odtwarzacz płyt CD – w wybranych salach).

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
J. Chomiński, <i>Historia harmonii i kontrapunktu</i> , t.1-3, Kraków 1990.
B. Sudak, <i>Matematyczna koncepcja muzyki</i> , Zielona Góra 1992.
E. Fubini, <i>Historia estetyki</i> , Kraków 2015.
J. James, <i>Muzyka sfer</i> , Kraków 1996.
J. Morawski, <i>Teoria muzyki w średniowieczu. Wybrane zagadnienia</i> , Warszawa 1979.
Z. Dobrzańska-Fabiańska, <i>Izorytmiczna koncepcja dzieła muzycznego</i> , Kraków 1988.
H. Feicht, <i>Polifonia renesansu</i> , Kraków 1962.
W. Tatarkiewicz, <i>Historia estetyki</i> , Warszawa 2009.
M. Toporowski, <i>Dawne temperacje</i> , Katowice 2014.
M. Aleksandrowicz, <i>Teoria harmonii Jeana Ph. Rameau</i> , Lublin 2014.
A. Jarzębska, <i>Z dziejów myśli o muzyce: wybrane zagadnienia z teorii i analizy muzyki tonalnej i posttonalnej</i> , Kraków 2002.
M. Aleksandrowicz <i>Teoria harmonii Jeana Ph. Rameau. Traité de l'harmonie (1722). Nouveau système de musique théorique (1726)</i> , Lublin 2014.
J. Ph. Rameau: <i>Traktat o harmonii (1722)</i> , księga III Zasady kompozycji, księga IV Zasady akompaniamentu. Przekład, opracowanie i komentarz muzykologiczny M. Aleksandrowicz, Lublin 2022.
Literatura uzupełniająca
A. Barker, <i>Greek musical writings, T.II : Harmonic and acoustic theory</i> , Cambridge 1989;
C. Bower, C. Palisca, <i>Fundamentals of music, Boethius</i> , New Haven - London 1989;
J. Godwin, <i>Harmony of the spheres, the Pythagorean tradition in music</i> , Rochester 1993;
J. Viret, <i>Les premieres polyphonies, 800-1100</i> , Paris 2000;
J. A. Owens, <i>Composers at work: the craft of musical composition 1450-1600</i> , Oxford 1998;
R. Gauldin, <i>A practical approach to XVI-century counterpoint</i> , New Jersey 1985;
Ph. Canguilhem, <i>Improvisation polyphonique a la Renaissance</i> , Paris 2015;
O. Jorgensen, <i>Tuning the Historical Temperaments By Ear</i> , Michigan 1977;
G. Marco, C. Palisca, <i>The art of counterpoint, Gioseffo Zarlino, Part III of Institutioni harmoniche, 1558</i> , New Haven-London 1968;
H. Brown, S. Sadie, <i>Performance practice - music before 1600</i> , London 1990;
M. Bent, <i>Counterpoint, composition and musica ficta</i> , New York - London 2002;
H. Brown, S. Sadie, <i>Performance practice - music after 1600</i> , London 1990;
Th. Christiansen, <i>Cambridge history of western music theory</i> , Cambridge 2008;
S. Carter, J. Kite-Powell, <i>A Performer's Guide to XVII century Music</i> , Indiana University Press 2012;
Th. Christensen, <i>Rameau and musical thought in the Enlightenment</i> , Cambridge 1993;
A. Mann, <i>The study of Counterpoint from Johann Joseph Fux's Gradus ad Parnassum</i> , New York - London 1971;
A. Rehding, <i>Hugo Riemann and the Birth of Modern Musicology</i> , Cambridge 2003.
M. Aleksandrowicz <i>Geometria a teoria konsonansów. Compendium musicae (1618) René Descartesa. "Additamenta Musicologica Lublinensia" 3 (2007).</i>
M. Aleksandrowicz <i>Akordyka Mszy organowych (Pièces d'orgue) François Couperina w świetle XVII-wiecznych systemów strojenia instrumentów klawiszowych. "Zeszyty Naukowe KUL" 1 (2008).</i>

- M. Aleksandrowicz *System muzyczny Josepha Sauveura. Principes d'Acoustique et Musique (1701)*. "Additamenta Musicologica Lublinensia" 4 (2008).
- M. Aleksandrowicz *Reguły improwizowanej, religijnej polifonii wokalne. Traité du countrepoint simple (1739) Louis-Joseph Marchanda*. "Additamenta Musicologica Lublinensia" 6 (2010).
- M. Aleksandrowicz *Reguły XVII-wiecznego kontrapunktu w ujęciu Salomona de Caus. Institution harmonique (1615)*. "Additamenta Musicologica Lublinensia" 7 (2011). s. 111-132.
- M. Aleksandrowicz *Uwagi o strojeniu XVII-wiecznych instrumentów klawiszowych. Traité de l'accord de l'espinette (1650) Jean'a Denis*. w: "Studia Organologica", T. IV, Lublin 2012.
- M. Aleksandrowicz *Sztuka „akompaniamentu” organowego we Francji na przełomie XVII i XVIII wieku. Jacques Boyvin i jego Traité abrégé de l'accompagnement pour l'orgue et pour le clavessin (1705)*, w: "Roczniki Teologiczne. Muzykologia", 2016.
- M. Aleksandrowicz *Teoretyczne podstawy francuskiej polifonii liturgicznej XVII wieku*, Lublin 2017.
- M. Aleksandrowicz *Sztuka „akompaniamentu” klawesynowego w XVIII-wiecznej Francji. Zasady realizacji basse continuë według anonimowego rękopisu Traité d'accompagnement du clavecin et abrégé de composition (c. 1700)*, w: "Roczniki Teologiczne. Muzykologia", 2018.